

„Tudatában vagyunk annak, hogy a könyvhét alkalmából elárasztják a könyv-szakmával kapcsolatos információkkal” — kezdte újságíróknak küldött levelét Jovánovics Miklós, a Magvető igazgatója, mielőtt a tárgyra tért volna: a könyvkiadó sajtótájékoztatójára. Mert valóban egymást érték az elmúlt napokban ezek a rendezvények, volt úgy — oh, koordináció —, hogy ugyanabban az időpontban kettő is igényt formált a sajtó érdeklődő munkatársainak jelenlétére.

Az örvendetes pezsgés oka az ünnepi könyvhét, a június elsejével kezdődő öt nap (akkor miért hét?), amelytől megint sokat vár író-társadalom, könyvszakma és olvasó egyaránt.

Hangzatos idézetek kelnek ilyenkor nyár eleji tisztavégére az írók szíve fölé: „a könyvhasznároló; Supka Géza szokás méltatni, akitől a magyarországi könyvünnep megrendezésének gondolata ered, és örvendeni illik a ténynek, hogy lám, kikerült az utcára (is) az olvasnivaló. Csak hogy a maszek kiadók és terjesztők piacéhsége, nyereségérdekeltsége folytán ez utóbbi — leglátványosabban a fővárosban — ünnep nélkül, a hétköznapiokon is bekövetkezett. Mozgóárusok, alkalmi standok lepték el a közterületeket, aluljárókat, limonádét, lektúrt, krimi, szennyirodalmat kínálva leginkább.

Mit tehet akkor a könyvhét? Molnár Magda, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének (MKKE) elnöke szerint nem kevesebbet, mint hogy az olcsó üzleti sikerre pályázó kiadók dömpingjében az értéktelenséget és -közvetítést vállalja az üzleti szempontok érvényesítése helyett, olyan könyvekre irányítva az érdeklődést, amelyek év közben kevesebb figyelmet kapnak. A kortárs és a klasszikus magyar irodalomra elsősorban, nem elfeledkezve a világirodalom rangos alkotóiról sem.

A június elsejei budapesti megnyitót Göncz Árpád író, ideiglenes köztársasági elnök tartja a Vörösmarty téren, ahonnan a Vigadó utcán át a Duna-korzóig kínálják majd portékákat a sátrak. Az elsőben — új vonása az idei hétnek — a PEN-klub kap helyet verseskötetekkel, irodalmi folyóiratokkal, Nyugaton élő írók műveivel; a határainkon kívüli könyvesműhelyek közül önálló sátorral várja az érdeklődőket a Fórum, a Kriterion és a Madách Könyvkiadó. Az itthoniak száma is gyarapodott: először szerepel az ünnepen a többi között a Garabonciás, a Göncöl, a Kelenföld és az Officina Nova. A központi programok házigazdája, az Állami Könyvterjesztő Vállalat, ötvenkét sátorral vonul ki az utcára, és az ilyenkor szokásosan olcsóbb antológiákon kívül további tíz kiadványt kínál féláron. Akciójának várhatóan sikere lesz, a könyvek átlagára ugyanis tovább nőtt, nem ritka a több száz forintba kerülő újdonság sem.

És ha már az újdonságoknál tartunk, hadt említsük meg rögtön: az Akadémiai és a Helikon jóvoltából hazai kiadásban is megismerhetjük Márai Sándor életművét. A gyertyák csonkig égnek és a Napló 1943—44 után évente négy-öt kötet jelenik meg a gazdag termésből, legközelebb a Napló folytatása, az Egy polgár vallomása és a Föld, föld, föld. Egy másik napló (Illyés Gyula: Naplójegyzetek 1973—1974) a Szépirodalmi huszonegy újdonságának egyike, olyan kötetek társaságában, mint **Eörsi István**; Nem va-

gyok kikerics, Kiss Dénes: És reng a lélek, Bálint Péter: Örvény és Fuga vagy Jókai Anna: Mi ez az álom? című munkája. E sorok nyomdába adása előtt nem sokkal, az MKKE központi sajtótájékoztatóján még nem zárták ki annak szomorú — mert évenként ismétlődő — valószínűségét, hogy a kettő híján száz könyvheti könyv közül néhány most sem jut el idejében a vásárlóhoz, illetve, hogy egyik-másik kiadó hamarabb kezdi el a terjesztést, csökkentve ezzel az ünnep meglepetéserejét.

A meglepetés, persze, ezúttal sem marad el. Ennek erejével hat

LELKES BONGESZŐK BUDAPESTEN
Csupán üzleti fogás, piaci kategória

Fotó: Archiv

Esterházy Péternek a Magvető gondozta munkája, a Hrabal könyve (külön érdekesség, hogy a világhírű cseh író „kisvárosi történeteinek” legújabbja, a Harlekin milliós újszintén kézbe vehető az Európa jóvoltából), Csiki László gyönyörű magyarsággal megírt három kisregénye (Titkos fegyverek. A ceda nyúl, Adam Adam, Kertész Ákos Zakariása, Spiró Györgytől A jövevény, Sándor István utleírása a felvilágosodás korából: Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldött levelei. Tovább kalandozva a műfajok között, feltűnik az igazi riport, a valóságfeltáró tényirodalom, a szociográfia megfigyeltetése. Ez a környezet is emeli a Prolilét-ra című szociográfiai regény szerzőpárosaként ismert Andrassev Iván és Pál János új könyvének, a Prolitológianak az értékét. Kiegészíti az idei könyvhét Bibó István munkásságáról meglevő ismereteinket is: válogatott tanulmányainak IV. kötetében olvashatók 1956-os írásai, a Nyilatkozat, a Tervezet, továbbá a Magyarország helyzete és a világhelyzet (a jeles gondolko-

Könyvünnep

Irodalom – sátrakban

Ilyen-olyan meglepetések

Június 1-5: száz kötet

szikus mű (Kosztolányi: Nyelv és lélek, József Attila költeményei), amelyek bőséggel hozzáférhetőek az antikváriumok polcain is.

Ünnepi könyvhét voltaképpen nem is létezik, ez csupán egy üzleti fogás, piaci kategória — fejtegette az újdonságok szemléjével összekötött sajtótájékoztatón Megyesi Gusztáv. Az Élet és Irodalom publicistájának, meglehetősen igaz van: az ünnepség, a megihitség nem a sátraknál kezdődik (jóllehet Dobos László, Duba Gyula, Tózsér Árpád, Bori Imre, Jung Károly, Kányádi Sándor és még egy tucat íróvendég dedikálással is segíti a kapcsolatteremtést), hanem otthon, a fotelben vagy a fürdőkádban, amikor az olvasó szembesül a könyvvel, a kiválasztottal. Megyesi Gusztávnak ez a többi között Kis Zoltán: Magyar utópia című novelláskötetével és Fehér Béla: Zöldvendéglő című regényével sikerült, másnak, meglehetősen, a Helikon Kiadó Jelképtárának lapozgatása hozza majd meg ezt az élményt, a harmadiknak Jorge Semprun vagy García Márquez, esetleg Gosztonyi Péter (Vihar Kelet-Európa felett), netán Fehér Ferenc és Heller Ágnes (Kelet-Európa hosszú forradalma Jalta ellen).

Június ötödikéig laposodnak majd rendezesen a pénztárcák, a TÉKA Könyvértékesítő Vállalat elkészítheti mérlegét, hogy a 95 könyvheti kötetből 28 millió forint értékben rendelt 240 ezer példány milyen arányban kelt el, az Állami Könyvterjesztő Vállalat értékelheti, mennyire volt jó ötlet a Calypso Rádióval közösen megvalósítania a programsorozatot, a vidék könyvesboltok pedig panaszkodhatnak, hogy megint nem kaptak elegendő Moldovát vagy Cserest. S aztán, az ünnep múltával, következik az olvasásra fölöttébb alkalmas szürke és egyhangú hétköznapiak — könyvekkel.

JUHANI NAGY JÁNOS

BÖNGESZŐ

Látszólag sok témával foglalkoznak Kőbányai János most kötetbe gyűjtött esszéi, tanulmányai.* Találhatunk írást itt Jancsó Miklós-ról és a videoklipp műfajáról mint a közösségi zenélés, zenefogadás lehetőségét felvillantó beatzene sírjának „utolsó zárókövéréről”, Kallós Zoltánról és a Hilton szállóbéli cigánybálokról, a felejtés és a közöny buldózerével rommá döntött zsinagógákról és a táncházmozgalomról, zsidó szakácskönyvről, Szőrényi Leventéről, cigánykultúráról, Eli Wieselről, népzeneleírásról, Telesi téri imaházról, Száz Györgyről és betlehemi karácsony estéről.

Igazából azonban valamennyi írás ugyanarról szól.

Ha nyilván tudatosabban is, mint a kötet

utolsó írásának „hőse”, a kumadarasi származású mérnök, aki szisztematikusan igyekezett megszabadulni a Múlttól, és aki kitévedvén ősei gazzal borított sírjához, mégiscsak belebotlott abba, Kőbányai is „belebotlott” a múltba, és attól már nem tud, és persze nem is akar többé megszabadulni, a múlt megragadta, rabul ejtette, átítatta őt.

Ez a múlt egyébként a magyar zsidóság múltja.

A látszólag különféle tematikájú írások ott-hont, közösséget, nevet kereső szerzője azért szaggatja föl a múlt lebetonozott földjét, s azért kapaszkodik szinte kétségbeesetten kövekbe, házakba, arcokba, táncba, zenébe, könyvbe, feledett és éledő ünnepekbe, kihaló és újjászülető közösségekbe, gyom alól fölfelhérő szívós romokba, cigányba, zsidóba, gojba, mert igazából csak egy dolog érdekli: hogyan lehetne végre hazájában egy zsidó magyar.

* Kőbányai János: Magyar siratófal — Szépirodalmi-Tevan 79 Ft.